

II. За кого е написана тази книга

*„Ако човек мисли за един ден напред, да намери храна.
Ако мисли за година напред, да посади дърво.
Ако мисли за сто години напред, да образова децата си.“*

Китайска поговорка

Всеки, който е работил с млади хора, има какво да коментира по темата за тяхното кариерно развитие. В тази книга съм се опитал да систематизирам знанията, възгледите и опита на успешни професионалисти, които са минали през целия този цикъл през последните 20 години – бивши студенти (в България или чужбина), сегашни служители в модерни компании (в България или чужбина), работодатели и преподаватели.

Книгата би могла да е полезна за:

- настоящите студенти, които се безпокоят как ще си намерят работа
- завършилите студенти, които се чудят защо никой не им предлага добра работа
- по-младите ученици, които планират къде и какво да учат и после каква кариера ще имат
- родителите, които биха дали всичко, за да бъдат децата им успешни и щастливи, но не знаят какво и как
- преподавателите в университетите, които най-много трябва да подготвят студентите за бъдещите предизвикателства на пазара на труда, но обикновено не го правят
- работодателите, които в много случаи са недоволни от „продукта“, който им предоставят висшите училища по целия свят

На каква възраст е добре да се прочете тази книга

Кариерното развитие е тема, която търпи доста промени през последните десетилетия. Опитът на едно-две поколения назад е само частично адекватен към днешните реалности и не е достатъчен, за да помогне на младите професионалисти да планират и реализират своята успешна кариера.

Би било полезно много ученици да се запознаят за първи път с подобна книга след средата на гимназията, за да си отворят очите за това, което ги очаква. Студентите са най-естествената публика за идеите в нея, тъй като точно през университетските години подготовката за кариера е най-интензивна. Най-амбициозните и подготвени студенти ще се изстрелят с летящ старт нагоре по стъпалата на своята професия. По-неориентираните ще трябва да навакват и да направят пак същите неща, но по-бавно и по-късно. Нищо фатално, но е ясно, че е по-добре да се започне по-рано. (Това е по-мекият начин да кажа, че досега са си губили времето.)

В днешно време не трябва да си представяме кариерата на човек като експресен влак – качваш се на първата спирка след бакалавърската степен и влакът те отнася след 40 години до спирката за пенсиониране. Съвременната кариера е по-скоро състезание по десетобой. Обаче никога не знаеш кога започва следващото състезание, какъв е спортът и кои са състезателите. Трябва да си готов винаги за всичко. Може да звучи стресиращо, но точно тази неизвестност и многообразие правят живота романтичен и интересен. Експресният влак със затъмнени стъкла може да бъде доста скучен.

В този смисъл проблематиката на кариерното развитие за всеки човек е адекватна чак до спирката за пенсиониране.

Има ли значение дали учим или работим в България или в чужбина

Идеите за добро кариерно развитие в тази книга се отнасят в еднаква степен за всички, независимо дали са в столица или в малко населено място, в Източна Европа или другаде. По целия свят има висши училища, които дават по-добро или по-слабо образование, подготвят добре възпитаниците си за пазара на труда или не. Има силни или по-неориентирани студенти. Има работодатели, които подават ръка на новото поколение, и такива, които не го правят. Където и да учи или работи човек, би могъл да е по-успешен, ако следва принципите, описани тук.

За всички ни ще бъде най-добре, ако нашите университети въвеждат всички авангардни световни практики в образованието и в подготовката на студентите за кариерно развитие. Ако нашите младежи са най-конвертируеми, а компаниите ни са най-модерни.

Необходими ли са големи финансови възможности, за да се постигнат целите в тази книга

Според мен връзката между финансовите възможности и крайния резултат е много слаба, в някои случаи нулева. Във всички сфери на живота при равни други условия е по-добре човек да има зад гърба си дебели банкови сметки, отколкото да няма. В същото време повечето хора биха се съгласили,

че банковите сметки невинаги правят човека по-щастлив и по-амбициозен. По-скоро други житейски фактори обуславят щастието и стремежа към постижения, вкл. кариерни.

В днешно време почти всеки човек може да си позволи компютър и смартфон, но не от парите зависи дали ги ползва само за игри или и за интелектуално и професионално развитие. Всеки би могъл да учи езици, стига да иска. В държавното училище е безплатно, а всички останали форми на обучение не са чак толкова недостъпни. Обменните програми по Еразъм вървят със стипендии.

Практиката предлага всякакви примери. Някои студенти са изхарчили цяло състояние на родителите си в частни училища и университети у нас и в чужбина. Част от тях са постигнали отлична реализация, а друга част – не. Други студенти са се оправяли сами и съвсем без пари. Отново някои от тях са стигнали много далеч, а други – не. В тази книга бих искал да стимулирам всички читатели – без оглед на техните начални финансови възможности – да следват основните принципи на модерното кариерно развитие. Защото едно е сигурно – доброто кариерно развитие ще доведе до много по-добри финансови резултати в бъдеще. Тоест логиката е обратна! Както се казва в една сентенция, „Ако си мислите, че образованието е скъпо, пробвайте с невежеството“ (Дерек Бок).